

Hvad koster en Alderdomsforsørgelse for de danske Arbejdere?

Af
Marcus Rubin.

Dersom den almindelige politiske Situation ikke virker ødelæggende ind paa den kommende Rigsdagssamlings Forhandlinger, tør det maaske forventes, at Sygekasse- og Ulykkesforsikringsspørgsmaalet vil naa en foreløbig og heldig Afslutning herhjemme. Den til disse Spørgsmaals Behandling nedsatte Kommission afgav for henved et Aar siden sin Betænkning til Regeringen, og det forlyder, at ogsaa denne nu er færdig med sine Overvejelser og vil fremkomme med sine Forslag til Oktober. Hvilken Skæbne imidlertid de nævnte Spørgsmaal end faa, frembyde de aabenbart ikke saa betydelige Vanskeligheder, at man paa Forhaand maa vige tilbage for deres Løsning. Man kan tværtimod have godt Haab om en saadan i en nogenlunde nær Fremtid.

Helt anderledes stiller det sig med Arbejdernes Alderdomsforsørgelse. De Vanskeligheder, der gøre sig gældende her, ere af stor og afskrækkende Art, og naar man ser, hvad man byder paa i Tyskland til Spørgsmaalets Løsning — hvor ringe Aarsrenten er (120 Rm. for

Mænd, 80 Rm. for Kvinder aarlig), hvor høj Indtrædelsesalderen for Forsørgelsen er (det 71de Aar), og hvor byrdefulde Betingelserne ere med Hensyn til Præmiernes Erlæggelse, Opholdsstedet for Rentens Nydelse etc. — da faar man ikke stor Fortrøstning til, at Sagen foreløbig er naaet kendelig videre.

Her i Landet har Alderdomsforsørgelsesspørgsmaalet været hyppigt nok fremme i den offentlige Debat. Arbejderpartiet har gentagne Gange, ogsaa i den seneste Tid, baade i Tale og i Skrift haft det under Forhandling, Regeringen har for nogle Aar siden gjort et lille Tilløb til en begyndende praktisk Ordning af Sagen, enkelte Korporationer som Malerlavet har for det enkelte Fags Vedkommende søgt at skaffe en Løsning —, men nogen meget indgaaende Behandling har Sagen dog paa intet Sted fundet. Det turde da maaske være paa sin Plads, til Benyttelse under Spørgsmaalets fremtidige Drøftelse, at meddele nogle Beregninger over, hvor stort et Antal Personer og hvilke Beløb Sagen drejer sig om. Hvad enten Tallene opmuntre eller afskrække — de ere jo uomgængelig nødvendige til at begynde med.

Vi gaa ved disse Beregninger ud fra, at den tyske Aldersgrænse, det 71de Aar, er for højt grebet for en Alderdomsforsørgelse. Det er altid et Skøn underkastet, naar Forsørgelsen skal begynde, men vi tro, at »Støvet's Aar« hyppigt er Dødens Aar for Arbejderne, og at Sagen, hvis Understøttelsen først skal begynde ved den Tid, knapt nok har nogen praktisk Interesse for dem, saameget mindre, som de da i ikke faa Aar forinden kunne have lidt megen Nød paa Grund af den svigtende Arbejdskraft, og derfor allerede paa Forhaand have maattet ty til det offentlige Fattigvæsen.

I den følgende Beregning forudsætte vi da, at Alderdomsforsørgelsesrenten enten kan begynde at løbe med det 55de eller med det 65de Leveaar. Beregningerne ville kun kunne meddele højst omtrentlige Resultater, men de ville paa den anden Side være tilstrækkelige til at give en tilforladelig Forestilling om Sagens Omfang.

Vi dele Befolkningen i Bybefolkning og Landbefolkning. Indenfor hver af disse tages hvert Køn for sig; derimod gøres der ingen Forskel mellem »Forsørgere« og »Forsørgede« paa Grund af det elastiske i disse Begreber for de højere Aldersklassers Vedkommende.

Bybefolkningen. Som Grundlag for Beregningen er taget Folketællingen i København af 1885, og da særlig den i Tillæg til Tabelværk til Københavns Statistik Nr. 8 meddelte Tabel over Befolkningens Fordeling efter Køn, Alder og Erhverv. De Samfundsklasser, der ere medtagne i Beregningen, ere:

- 1) Samtlige Medhjælpere ved Haandværk og Industri,
- 2) Medhjælpere ved Søfart og Fiskeri,
- 3) Tyende,
- 4) Daglejere, Kuske, Portnere etc.
- 5) Fattigunderstøttede.

Det samlede Personantal i disse Samfundsklasser udgjorde i:

Aldersklasserne			
	1. fra og med det	2. fra og med det	
	55de Aar	65de Aar	
Mandkøn	4067	1260	
Kvindekøn	6980	2530	

d. e. henholdsvis af hele Københavns mandlige og kvindelige Befolkning:

	1.	2.
Mandkøn	3,11 pCt.	0,93 pCt.
Kvindkøn	4,66 —	1,69 —

Da nu Bybefolkningen i Danmark (incl. Handelspladserne og Københavns Nabokommuner) ved Folketællingen i 1890 kan beregnes at ville udgøre ca. 347.000 af Mandkøn og ca. 389.000 af Kvindkøn, bliver Tallene for Alderdomsunderstøttede:

	1.	2.
Mandkøn	10.792	3.227
Kvindkøn	18.127	6.574

Landbefolkningen. Som Grundlag for Beregningen er taget Folketællingen af 1880 for Fyns Stifts Vedkommende, med Benyttelse af den i Rubin og Westergaards Skrift »Landbefolkningens Dødelighed i Fyns Stift« meddelte Oversigt over den fynske Landbefolkningens Fordeling efter Køn, Alder og Erhverv. De Samfundsklasser, der ere medtagne i Beregningen, ere:

- 1) Haandværkere,
- 2) Sømænd,
- 3) Indsiddere og Husmænd uden Jord (d. v. s. med mindre Jord end der kan føde en Ko),
- 4) Tyende,
- 5) Haandværkere paa Aftægt og Husmænd uden Jord paa Aftægt,
- 6) Fattigunderstøttede.

Det samlede Personantal i disse Samfundsklasser udgjorde i:

	Aldersklasserne	
	1. fra og med det	2. fra og med det
	55de Aar	65de Aar
Mandkøn	5.988	2.509
Kvindkøn	6.374	2.872

d. e. henholdsvis af Fyns Landbefolkningens mandlige og kvindelige Befolkning:

	1.	2.
Mandkøn	7,36 pCt.	3,08 pCt.
Kvindekøn	7,58 —	3,46 —

Da nu Landbefolkningen i Danmark ved Folketællingen i 1890 kan beregnes at ville udgøre ca. 742.000 af Mandkøn og ca. 750.000 af Kvindekøn, blive Tallene for Alderdomsunderstøttede:

	1.	2.
Mandkøn	54.611	22.854
Kvindekøn	57.600	25.950

Det samlede Personantal af ubemidlede i Danmark, der fra og med det 55de Aar vil være at alderdomsforsørge, bliver altsaa:

	Fra og med det 55de Aar.			Fra og med det 65de Aar.		
	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.	Mænd.	Kvinder.	Tilsammen.
By	10.792	18.127	28.919	3.227	6.574	9.801
Land	54.611	57.600	112.211	22.854	25.950	48.804
Tilsammen . .	65.403	75.727	141.130	26.081	32.524	58.605

Ialt altsaa fra og med det 55de Aar ca. **141.000** Personer (o: 46 pCt. af hele Danmarks Befolkning fra 55 Aars Alderen og opad) og fra og med det 65de Aar ca. **59.000** Personer (o: 44 pCt. af hele Danmarks Befolkning fra 65 Aars Alderen og opad).

Hermed have vi i Grunden naaet Enden paa de positive Undersøgelser. Men for at anskueliggøre Tallenes Betydning, vil det være rettest at tilføje nogle yderligere Beregninger.

Dersom man over en Bank — for hele Landet og for begge Køn — vilde nævne et Beløb, der maatte

anses som en passende Alderdomsforsikring, kunde man maaske sætte 200 Kr. aarlig pr. Individ, hvad der, i Betragtning af gamle Folks færre Fornødenheder, af at Beløbet baade skal tilfalde Mand og Kvinde, af at Arbejdsevnen ikke altid er helt ophørt, og af at den langt overvejende Del af de paagældende findes paa Landet, maa anses for ganske anstændigt.

Man kan jo nu i den nærmest foranstaaende Tabel multiplicere hvert af Tallene med 200 (eller med et andet Tal, man anser passende som Aarsrente), og da faa at vide, hvormeget Beløbet vil udgøre for Byarbejderne, for Landarbejderne, for Personer af Mandkønnet — til hvilke mange maaske foreløbig vilde indskrænke Alderdomsforsørgelsen — og for Personer af Kvindkønnet. Med en Rente af 200 Kr. aarlig for alle ubemidlede fra og med det 55de Aar vilde det samlede aarlige Udgiftsbeløb blive 28.200.000 Kr., for alle ubemidlede fra og med det 65de Aar 11.800.000 Kr.

Det ligger nu nær at spørge, hvem der skal udrede saadanne Beløb. Hvis Staten skal udrede 28 Million Kr., vil det sige det samme som at forøge Statsudgifterne med 50 pCt., eller at opsluge mere end alle Toldindtægterne, det vil, kort sagt, under de nuværende Stats- og Samfundsformer, sige noget ganske umuligt. Ikke meget videre vilde man komme ved at kaste Udgiften over paa Kommunerne, thi det vilde betyde intet mindre end en Fordobling af samtlige Sogne- og Bykommuners Udgifter (incl. Københavns), og om man end vilde spare en 3 à 4 Millioner af Fattigudgifterne, er man aabenbart dog ogsaa her inde paa det helt utopiske.

Lad os dernæst gaa ud fra, at det offentlige først traadte til ved det 65de Aar.

Enten kunde en saadan Understøttelse da kombineres med en Selvpensionering fra Arbejdernes Side, saaledes f. Ex., at kun den fik gratis Alderdomsunderstøttelse fra det 65de Aar, som selv havde assureret sig for de ti Aar fra det 55de—65de Aar. Forsikringen kunde da tænkes tegnet fra det 30te Aar, thi at forlange at en Arbejder fra 18 eller 22 Aarsalderen skal bidrage til en Alderdomsforsikring er at betragte ham som en Engel og ikke af samme menneskelige Surdejg som hans Medborgere. Den aarlige Præmie fra det 30te Aar vil næppe være overvældende; for hver 200 Kr. aarlig Rente fra det 55de til det 65de Aar vilde Præmien blive en 30 Kr. aarlig, og ved at betale et saadant Beløb i hvert af Aldersaarene 30—54, vilde den paagjældende altsaa under Forudsætning af Statens Tiltræden fra det 65de Aar faa 200 Kr. aarlig fra sit 55de Aar til sin Død.

Eller kunde Understøttelsen ydes pure fra det 65de Aar.

I begge Tilfælde blev Maximaludgiften for det offentlige 11,8 Million Kr. aarlig. Ogsaa dette er et grumme stort Tal; men det lader sig dog allerede snarere høre. Det svarer til $\frac{1}{5}$ af de nuværende Statsudgifter og Halvdelen af Militærudgifterne.

Man har talt saa meget om en Ølskat og en Forhøjelse af Brændevinsskatten til Fordel for Ophævelse af Træ- og Jærntolden m. m. Smukkere var den Tanke, der i sin Tid gentagne Gange er fremkommet, at naar allerede Øl og Brændevin skulde højt beskattes, burde Revenuet henlægges til en særlig Alderdomsunderstøttelsesfond. Der forbruges aarlig her i Landet 35 Million Potter Brændevin. En Skat herpaa af $\frac{1}{3}$ Kr. pr. Pot,

(hvad der er langt lavere end Sverigs og end ikke Halvdelen af Norges Brændevinsafgift, vilde — selvfølgelig under Forudsætning af et uforandret Forbrug — give de 11 à 12 Million Kr. til Alderdomsforsørgelsen. Og vilde man have Erstatning for de henved 3 Millioner Kr., der alt nu indkomme ved Brændevinsbeskatningen, har man jo hertil det bayerske Øl. Der konsumeres her i Landet aarlig henved 200 Million »halve Bayere« (ca. $\frac{1}{2}$ Million Tdr.). Med 2 Øre pr. halv Bayer var den nuværende Brændevinsindtægt rigeligt »kompenseret«, og hele Brændevinsafgiften kunde da gaa til Alderdomsforsørgelsen.

Imidlertid, disse videre Beregninger ere som sagt kun at betragte som Illustrationer til de meddelte positive Data, til Anskueliggørelse af dem. Tilmed bør det sociale Spørgsmaal, som det med rette bemærkedes ved den nationaløkonomiske Kongres, ikke i alt for høj Grad kædes sammen med de nye Skatteprojekter. Formaalet for nærværende Opsats har da heller ikke været at komme dybt ind paa Forslag om Alderdomsforsørgelses-spørgsmaalets Løsning, men kun — til foreløbig Orientering — at vise, hvad det er for Tal det drejer sig om, og hvilket, desværre umaadeligt Omfang, Spørgsmaalet har.
